

**NYILATKOZAT AZ ÉLELEMRŐL
ÉS A NÉPESEDÉSRŐL
(Röpirat)**

A világ valamennyi kormányának és szervezetének, a Föld bármely részén élő férfiaknak és nőknek címezzük mi, alulírottak¹, az alábbi nyilatkozatot:

Az emberi nemet semmi sem köti oly szorosán össze, mint az élelem iránti igény közös volta. Az élelem ugyanis minden ember számára az élet leglényegesebb feltétele; bárki légy is és bármivel is foglalkozzál, ebben a szükségletben osztoznod kell embertársaiddal.

A rideg valóság az, hogy az ember élelmiszer-előállító képessége nem tart lépést az igényeivel. A kormányok minden igyekezete és a nemzetközi erőfeszítések ellenére manapság több az éhes ember, mint valaha.

A világ több százmillió lakosa alultáplált. A népességyarapodás évente 75—80 millió fő, vagyis naponta 200 000 lélekkkel növekszik a Föld lakóinak száma. Az elkövetkező kb. 25 év során számunk a jelenlegi 4 milliárdról megközelítőleg 7 milliárdra növekszik, és mindenkit táplálni kell.

1972-ben és 1973-ban az élelmiszerhelyzet világszerte rosszabbra fordult:

1. A gabonakészletek olyannyira lecsökkentek, mint a második világháború óta egyszer sem. A korábbi tartalékok csaknem teljesen kimerültek, és nem védték meg

többé az emberiséget az éhezéstől és az ínségtől.

2. Az élelmiszerárak magasra emelkedtek. Az elmúlt évben világszerte rekordtermést értek el, ennek ellenére a megnövekedett igények csaknem kétszeresére növelték a gabonaárakat. Az élelmiszerek növekvő ára komoly nehézségekkel fenyeget sok embert, aki máris élelemre kényszerül költeni csaknem egész jövedelmét.

3. A kenyérgabonából készült ételeket kiegészítő, olcsóbb fajta fehérjedús élelmiszerek mennyisége csökkent. A halászat az egész világon hanyatlóban van, és sok országban hasonló a helyzet az egy főre eső hüvelyesek termesztése terén is.

4. Az élelemhiány komoly társadalmi nyugtalanságokat okozott a világ számos részén, és ez különösen súlyossá vált azokban az országokban, ahol az éhezés, valamint a gyengén táplált szervezeteket könnyen lebíró betegségek állandó jellegűek. S a hiány csak még égetőbbé vált azáltal, hogy mind több gabonát használnak fel hús, tej és tojás előállítására.

5. Nem egy vidéken a növekvő műtrágya- és energiaínség csökkenti a termelést és növeli az élelmiszerek árát.

Ebben az új és fenyegető helyzetben elég egy ázsiai monszun (amely bármelyik évben előfordulhat), vagy egy szárazság Észak-Amerikában (mint a 30-as meg az 50-es évek nagy szárazságai), hogy százmilliók hiányt

szenvedjenek és sok millióian éhen haljanak.

Ez a világméretű, veszélyesen ingatag étel-miszerhelyzet, mely példátlan méretű népességnövekedéssel párosul, a legsürgősebb intézkedéseket teszi szükségessé. Századunkban az étel-miszerhiány fenyegető veszély marad még akkor is, ha néhány évi — reménybeli — rekordtermés átmeneti étel-miszertöbbletet eredményezne, miközben a születési arányszámok csökkenése általánossá válna az egész világon.

Az elkövetkező esztendőben a világ étel-miszer-termelésének legalább évi 2 százalékkal kell növekednie ahhoz, hogy lépést tudjon tartani a jelenlegi gyarapodással. Ahhoz azonban, hogy a világ népességét kielégítően lehessen táplálni, ennél sokkal nagyobb növekedésre volna szükség. Az elmúlt évek során az étel-miszer-termelés a szükségesnél jóval kisebb mértékben nőtt, és a megfelelő évi növekedés elérése egyre nehezebbnek látszik. Pedig az étel-miszer-termelés ilyen arányú, folyamatos növelése nélkül mind az éhező és gyengén táplált emberek száma, mind az étel-miszerek ára tovább fog emelkedni.

Nyomasztóan nehezedik ránk a megoldáskeresés kényszere. A probléma jellege, a világ étel-miszer-termelésének ingadozó volta, amit a várható népességnövekedés még kritikusabbá tesz, megköveteli az egész világ együttes erőfeszítését. Éhséget csak étellel lehet csillapítani. Semmiféle jelentés

vagy határozat nem csodagyógyszer, amely enyhíti az üresen korgó gyomrok kínjait. A nemzetközi fórumokon elhangzó magasröptű szavak hiábavalók, ha nincs érezhető hatásuk az emberek életkörülményeire.

Napjainkban az ENSZ mind a népesedési, mind az élelmezési probléma megoldásában vezető szerepet vállalt magára. Augusztusban Bukarestben összeül a Népesedési Világkonferencia. Novemberre Rómába Világélelmezési Konferenciát hívtak össze. Most első ízben a kormányok egyetértettek abban, hogy találkozniuk kell, fel kell mérniük ezeket a fontos kérdéseket és dönteniük kell a teendők ügyében.

Mi, alulírottak, most, hogy már csak néhány hónap választ el e két konferenciától, fel kívánjuk szólítani mind a jelenlegi, mind a jövőbeli kormányokat, mérjék fel reálisan és jól átgondoltan a következőket:

1. Minden országban a legnagyobb fontosságot kell tulajdonítani az olyan tervezeteknek, amelyek növelni hivatottak a gabona, a hüvelyesek és más rostos élelmiszerek természetét; biztosítani kell azt, hogy különösen a társadalom legsebezhetőbb csoportjai hozzájuthassanak fehérjedús táplálékhoz; növelni kell a műtrágya-termelést, javítani kell a kisgazdaságok életkörülményeit. Átfogó és építő jellegű Világélelmezési Tervezetet kell a Világélelmezési Konferencia elé terjeszteni.

2. Támogatni kell a nemzeti érdekeknek megfelelő, egészséges népesedéspolitikát,

amely tiszteletben tartja a nemzeti szuverenitást és figyelembe veszi a társadalmi, gazdasági és kulturális körülmények sokféleségét; el kell ismerni és biztosítani kell minden házaspárnak azt a jogát, hogy maga döntse el, mekkora családot akar;* de el kell fogadni ugyanakkor azt az elvet is, hogy minden kormány felelős azért, vajon ellátja-e népét a kérdést illető információkkal és biztosítja-e számára az említett jog gyakorlásához szükséges eszközöket.** Ezeket a népesedéspolitikai elgondolásokat terjesszük egy Világnépesedési Akciótervezet formájában megvitatás és elfogadás végett a Népesedési Világkonferencia elé.

3. El kell ismerni, hogy a világ népeinek egymásra utaltsága kötelezővé teszi mind a fejlődő, mind pedig a fejlett országok számára az élelmezéssel és a népesedéssel kapcsolatos programok kidolgozását. Globális stratégia kidolgozására és végrehajtására van szükség az ENSZ és szervezetei részéről, beleértve az Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezetet (FAO), valamint a Népmozgalmi Alapot.

4. Nemzeti és nemzetközi szintű erőfeszítéseket kell tenni megfelelő nagyságú élelmiszer-tartalék létrehozása céljából, hogy ínség esetén biztosítva legyünk.

* Az egyesült nemzetek által az emberi jogokról Teheránban, 1968-ban elfogadott nyilatkozat 16. szakaszának értelmében.

** Az ENSZ Gazdasági és Szociális Tanácsának 1969-ben hozott 1672-es (LII.) határozata.

5. Véges világunkban, amelyben az erőforrások korlátozottak, egy remélhetőleg nem túl távoli jövőben az embereknek fel kell ismerniük azt, hogy összhang teremtenő a születések számaránya és a halálózási arányszám örvendetes csökkenése között. Számos kormány máris szükségét érzi annak, hogy ebbe az irányba ható nemzeti politikát folytasson.

Az elkövetkező néhány év folyamán meg kell találnunk a megoldást a jelenlegi élelmiszerválságra. Évtizedek szükségesek ahhoz, hogy végbemenjenek azok a társadalmi változások, amelyek világszerte a termékenység csökkenéséhez vezetnek, miközben tovább csökken majd a halálózási arány is. De az első lépéseket már most meg kell tenni, mert az évente világra jövő embermilliók sok nemzet esetében súlyosan terhelik a nevelési, egészségügyi, munkaerő-foglalkoztatási és környezetvédelmi célokra rendelkezésre álló erőforrásokat. A népességnövekedés mérséklődése nagymértékben enyhítené a terhek súlyát. A világ élelmezési és népesedési gondjainak megoldása része az általános fejlesztési stratégiának. A társadalmi és gazdasági fejlődés nem csupán önmagáért kívánatos, hanem azért is, mert hozzájárul a népszaporulat ütemének csökkentéséhez. Mindez az élet minőségének javulását is magával hozza.

Ebben a nyilatkozatban figyelmünket teljes egészében lekötötte az élelmezés kérdése, mert jelenleg ez a világ legsúlyosabb gondja,

és ez fejezi ki legjobban a világ sokarcú szegénységét. A kilátástalan nyomorban sínylődők abszolút száma ma nagyobb, mint bármikor ezelőtt. Ma inkább, mint valaha, tudatában vagyunk annak, hogy a heveny szegénység felszámolásáért mindannyian felelősek vagyunk. Olyan feladat ez, amelynek elvégzését a világot átfogó egymáshoz tartozási érzés és a társadalmi igazságosság teszi parancsolóvá.

Nem győzzük hangsúlyozni, hogy az élelem döntően fontos, mert tíz- és százmilliók élete a szó legszorosabb értelmében attól az érzékeny egyensúlytól függ, amely a világ népesedése és az élelemellátás között fennáll. A gyorsan sokasodó népek, ha nincs mivel táplálkozniuk, kerékkötőivé válnak a békes világ megteremtésére irányuló erőfeszítéseknek. Csakis a termelés növelése és az élelmiszerek méltányosabb elosztása tehetné a jövőt kevésbé kilátástalanná és kevésbé nyomorúságossá igen sok ember számára, aki most a legalapvetőbb jogokat sem élvezi.

A Világélelmezési Konferencia egyszeri alkalmat jelent. Ezt nem szabad elmulasztani. Átfogó nemzetközi megállapodásokat kell kötni annak érdekében, hogy legalább a legalapvetőbb élelmiszer-ellátottságot biztosítani lehessen és emellett minden évben tartalékolhassunk is valamennyit.² Ily módon elkerülhetők volnának a katasztrófák, és minden nemzet nyugodt lehetne afelől, hogy pillanatnyi gondjainak legsúlyosabbi-

kát bölcsen, hatékonyan és céltudatosan igyekeznek megoldani.

A humanitás nevében felszólítjuk a kormányokat, valamint a gazdag és szegény nemzeteket egyaránt — bármilyen politikai és társadalmi rendszerben élnek is —, hogy cselekedjenek. Cselekedjenek közösen és addig, amíg nem késő.